

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 MVA

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Miljødirektoratet

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref. 20210169	Vår kontaktperson Martin Eggen	Dato 19.04.2021
------------	---------------------	----------------------	-----------------------------------	--------------------

Høring av endringer i regelverk om bruk av blyhagl i og ved våtmark

EU-kommisjonen har tatt konsekvensen av at bly er giftig for levende organismer og derfor vedtatt at bruk av blyhagl vil bli forbudt i og i nærheten av våtmark. Forbudet om bruk av blyhagl i og innenfor 100 meter fra våtmark, er planlagt innført fra 15. februar 2023. I tillegg vil det være forbudt å bære blyhagl i forbindelse med skyting i våtmark eller til eller fra skyting i våtmark. Etter forordningen vil en person som bærer med seg blyhagl i våtmark eller innenfor 100 meter fra våtmark, selv måtte dokumentere at vedkommende ikke skal skyte med blyhagl i våtmark.

Dette vil også føre til en skjerpelse av vår nasjonale lovgivning på området, altså gjelde også i Norge. Forslaget åpner for at medlemslandene kan ha strengere bestemmelser nasjonalt. Miljødirektoratet foreslår at forordningen gjennomføres i Reach-forskriften § 1. Videre forstås det at nasjonal regulering i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 17 må oppheves, og at i denne bestemmelsen tas inn en henvisning til blyhaglstriksjonen i Reach-forskriften. Miljødirektoratet vil beholde forbudet mot blyammunisjon ved skytebaner, men med muligheten til å gi dispensasjoner.

NOF har lenge jobbet for et totalforbud mot blyammunisjon, og mener vi nå må gripe muligheten til å gjennomføre et slikt totalforbud. Det foreligger mye kunnskap om helse- og miljørisiko ved bly. Vi har tilstrekkelig kunnskap til å konkludere med at bruk av blyhagl til jakt medfører risiko for skader på helse og miljø. Bly og blyforbindelser er miljøgifter som hopper seg opp i organismer. Ny forskning på skadeeffekter av bly både bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser av blyeksponering. De uheldige virkningene av spredning av bly i naturen er slettet ikke avgrenset til våtmark. Se vår gjennomgang i vedlagte brev til Klima- og miljødepartementet (KLD) og Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).

I februar 2015 opphevet Stortinget det generelle forbudet mot blyammunisjon, og det ble tillatt å bruke blyhagl til jakt på et utvalg arter som ikke hovedsakelig har tilhold i våtmarksområder. Helomvendingen kom til tross for Miljødirektoratets anbefalinger om ikke å tillate bruk av blyammunisjon. Vi ser ingen grunn til at Miljødirektoratet nå skulle endre på sine anbefalinger og vurderinger. Miljødirektoratet har de siste årene arbeidet for utfasing av blyhagl som jaktammunisjon på EU-nivå. Nå er tiden for å innkassere en klar seier for naturen, ikke et uklart regelverk med smutthull.

Vi gjør også direktoratet oppmerksom på at Bonnkonvensjonen, som Norge har ratifisert, anbefaler utfasing av *alle typer* blyammunisjon, og den nye reguleringen av blyhagl er innført blant annet for å verne vannfugler i tråd med AEW-traktaten (Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds), samt andre arter som livnærer seg av disse.

Bly er oppført på den norske prioritetslisten over miljøgifter som miljømyndighetene arbeider systematisk med å fase ut. Målet er at vi kontinuerlig skal redusere utslipp og bruk av stoffer på prioritetslisten. Bruken av bly har blitt redusert med ca. 90 prosent siden 1995. I dag kommer de største utslippene av bly fra ammunisjon og blåsesand i tillegg til utlekking fra forurenset grunn. Det finnes heldigvis gode alternativer til bruk av blyholdig ammunisjon. Vi viser også til Danmark, som har innført totalforbud mot blyammunisjon.

NOF støtter at Miljødirektoratet tar inn den endelige forordningens hovedtrekk inn i forskrift om høsting på Svalbard.

Uhensiktsmessig med et forbud kun i våtmark

Miljødirektoratet skriver at den nye forordningen gir land som består av 20 prosent våtmark eller mer, som alternativ til forbudet mot bruk av blyhagl i våtmark, anledning til å velge å innføre et generelt forbud mot både å bringe i omsetning og skyte med blyhagl på hele territoriet. Bakgrunnen for dette alternativet er at med en stor andel våtmark, og eventuelt andre spesielle geografiske forhold, blir restriksjonen i praksis et totalforbud. Kommisjonen mener derfor at det blir enklere for både jegere og tilsynsmyndigheter å forholde seg til et totalforbud. Det er etter vårt syn helt opplagt at Norge må innføre et totalforbud, på grunn av vår høye andel våtmark og geografiske forhold knyttet til våtmarka.

Våtmark, slik det er definert i Ramsarkonvensjonen, er et vidt begrep som omfatter mange ulike naturtyper. Områder som store deler av året er fuktige eller oversvømmet kalles våtmark, noe som inkluderer myrer, grunne elvestrekninger og elvedeltaer, grunne småvatntjern og sumper. Fjære- og gruntvannsområder langs kysten og grunne bukter og vikar i innsjøer er også våtmark. I praksis er overgangen mellom ferskvann og våtmark glidende.

Den regjeringsbestilte Menon-publikasjonen *Verdien av økosystemtjenester fra våtmark* (publikasjon nr. 42/2018) oppsummerer status og tilstand for våtmarker. I kapittel 2.3. *Utviklingstrekk for våtmark* diskuteres definisjonen for våtmark og utbredelsen av våtmark i Norge. Her understrekes de uklare grenseoppgangene (mot våtere og tørrere områder) for våtmarker, uavhengig av definisjon. *Hvor langt opp på tørrere land kan man gå og hvor lite frekvent kan vannmetningen være før det ikke lenger kan defineres som våtmark, er uklart. Samme problematikk har man i den andre enden av skalaen, påpekes det.*

Utbredelsen av våtmark diskuteres også: Johansen (1997) beregnet myrarealet til å utgjøre omtrent 10 prosent av landarealet, mens ifølge SSBs offisielle arealstatistikk er 5,4 prosent av landarealet i Norge våtmark (SSB 2017). Beregninger basert på nasjonalt arealregnskap for utmark gir imidlertid et langt høyere areal. Åpen myr utgjør i det regnskapet 8,7 prosent, mens myr- og sumpskogsmark utgjør 3 prosent, totalt altså omkring 12 prosent av landarealet (Rekdal et al. 2016). Dette er et estimat for intakte myr- og sumpområder. Innsjøer og elver utgjør henholdsvis 5,7 og 0,4 prosent av Norges areal (oppsummert av Mjelde 2011). Elver og bekker smalere enn 15 meter er ikke med i denne arealberegningen. Flere våtmarkstyper utgjør en andel av innsjøer, elver og landskapsdelen aktivt delta. Dette gjelder spesielt grunn undervannseng, sivsump og flommarkskog.

Våtmark utgjør med andre ord en betydelig del av Norges areal, og opp mot de 20 prosentene som nevnes som en grenseverdi for når et totalforbud er mer hensiktsmessig.

Etter vårt skjønn vil man ofte være i eller ved våtmark under jakta. Lirypa, som målt i antall individer, utgjør den mest beskattede viltarten i Norge, finner man gjerne i eller ved myrer. Også andre jaktbare fuglearter som orrfugl og storfugl er delvis knyttet til myr og våtmark i skoglandskapet. Miljødirektoratet legger opp til et uklart regelverk som er vanskelig å forholde seg til i praksis, både for de som skal følge lovgivningen og dem som skal kontrollere den. Et langt bedre alternativ vil være å forby blyammunisjon totalt.

Diskusjon rundt Miljødirektoratets vurdering av miljøgevinster ved ulike tilnærminger

Fordi Norge har mye våtmark når man legger til grunn definisjonen av våtmark i Ramsarkonvensjonen, vil mye av dagens jakt omfattes av forbudet, skriver Miljødirektoratet i sitt høringsbrev. Videre: Et generelt forbud mot både å bringe i omsetning og skyte med blyhagl vil derfor ikke innebære store ekstra miljøgevinster.

Dette er kanskje riktig, forutsatt at brorparten av dem som jakter kjenner terrenget de skal jakte i og har en god forståelse av Ramsar-konvensjonens definisjon av våtmark. Som argumentert for over må dette etter vårt skjønn innebære at blyammunisjon i de aller fleste jaktaktiviteter blir ulovlig, noe vi forstår Miljødirektoratet også argumenterer for. Vår konklusjon blir da at man bør gjøre lovverket så tydelig at man unngår at de som utøver jakt bryter loven i villfarelse. Et utydelig lovverk på dette punktet vil være konfliktdrivende både på kort og lang sikt. Det er på tide å stikke fingeren i jorda og innse at bly er svært giftig. Dette faktum bør ikke bagatelliseres eller bortforklares videre hverken av offentlige myndigheter eller interessegrupper. Tiden for å forby blyammunisjon ved all jakt har nå kommet.

Av høringspapirene går det frem at Miljødirektoratet ikke ønsker et totalforbud av hensyn til *utøvere i konkurransegrener på høyt internasjonalt nivå i skytegrener der blyhagl er eneste tillatte ammunisjon*. Etter det vi kan se er dette det mest tungtveiende argumentet som nevnes av Miljødirektoratet. For oss er det svært krevende å forstå at hensynet til slikt kan tillegges vekt av Miljødirektoratet i denne høringen. Dersom det finnes organisasjoner innenfor konkurranseskyting som har regelverk som kun tillater blyhagl, så er det nå en mulighet for aktører både i EU og Norge og sende disse beskjed om at tiden er inne for å oppdatere sitt konkurranseregelverk og ta hensyn til både norske, europeiske og globale miljømål om å ikke spre bly og andre giftstoffer i naturen. NOF er av den oppfatningen at miljøgevinsten av et totalforbud er langt større enn hensynet til denne typen særinteresser.

Dersom Miljødirektoratet velger å kun innføre forbudet mot blyammunisjon i våtmark ber vi om at avgiften på blyammunisjon økes betraktelig i tråd med prinsippet om at forurenseren betaler. Prinsippet innebærer at den som slipper ut eller har sluppet ut miljøskadelige stoffer til jord, luft eller vann er pålagt å betale kostnadene ved rensing eller tilbakeføring til opprinnelig tilstand. En høy miljøavgift vil også være et insentiv til å velge et mer miljøvennlig alternativ.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

Vedlegg:

Forespørsel til regjeringen om utfasing av blyammunisjon ved all form for jakt – brev til KLD og NFD

Kopi:

Klima- og miljødepartementet